

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 25

Ptuj, 26. junija 1921

III. letnik

Našim naročnikom!

Med letošnjimi naročniki je dosti takih, ki dolgujejo naročnino še za leto 1919 in 1920. Prosimo, da nam pošljejo obenem z naročnino za letos tudi zapadlo naročnino, ki znaša za leto 1919 15 K in lansko leto 30 K.

Upravništvo.

Socijalnodemokratski shod.

Preteklo nedeljo je socijalnodemokratska stranka priredila protestni shod zoper zavlačevanje potrditve ptujskega župana. Kot govornik je nastopil poslanec Bernot, ki je demagoško napadal radikalno-demokratsko vlado, ker noče potrditi najnovejšega socijalnega demokrata g. Lozinška za ptujskega župana. Stvarne razloge, ki temeljijo na zakonu, je previdno zamolčal ter jih je skušal osmešiti kot prazne izgovore, „katere je pes na repu prinesel.“ Govoril je o kapitalizmu, ki je zakrivil svetovno vojno, pozabil pa je povedati, da so nemški socijalni demokrati složno z nemškimi meščanskimi strankami l. 1914. odobraval vojno napoved in dovolili vse kredite za vojno. Povedal je, da si delavci na Dunaju morajo kupovati drage kekse za hrano, zamolčal pa je, da socijalnodemokratska vlada v Nemški Avstriji ni znala in ni mogla ali ni hotela odpraviti delavske bede. Hodil je po Dunaju in ni videl, da v Pratru jahajo in se vozijo hčere socijalnodemokratskih voditeljev, kjer so se prej vozile nadvojvodinje. Pobijal je narodni program narodnih socijalcev in je hvalil mednarodno pravičnost socijalne demokracije, ni pa vedel povedati, da bi se pod avstrijsko vlado socijalni demokrati potegovali za pravice ptujskih Slovencev, kakor se zdaj „jugoslovanski“ socijalni demokrati trudijo za nadvlado ptujskih nemških kapitalistov. Rekel je, da je lump, kdor je zatajil svojo slovensko narodnost in se izdajal za Nemca, na koncu pa se je čudil, da so naši somišljeniki glasovali proti prvi točki predlagane resolucije. Povedal je logično resnico, da so narodnosocijalni odborniki v Ptuj z oddajo praznih glasovnic pri ožji volitvi dokumentirali, da želijo Lozinška za župana. Hudoval se je nad nezavednostjo organiziranih sodrugov, katerih da je 150 v Ptuj, a niti vsi na shod ne pridejo. S tem je tudi priznal, da je socijalnodemokratska lista v Ptuj dobila tretjino svojih glasov od volilcev, ki niso socialni demokrati. Predsednik shoda g. Šegula je protestiral, da so se na neko „sejo“ v zadevi vojašnic poleg novoizvoljenih mestnih odbornikov vabili tudi člani dosedanjega sosveta, dasiravno se mu je že na dotičnem sestanku pojasnilo, kar je stalo tudi na vabilih, da je to bil le informativen razgovor v svrhu, da bivši sosvetniki informirajo nove odbornike o celi zadevi. — Shod je dokazal, da je prav lahko udrihati po vladi! Težko pa je voditi državo v splošno zadovoljnost. Tega tudi edino zveličavna socijalnodemokratska stranka v Nemški Avstriji ni zmogla.

Zaprisega županov ptujskega okraja dne 21. junija 1921.

Vodja okrajnega glavarstva v Ptuj je v torek zbral novo izvoljene župane ptujskega okraja ter jih s temi besedami zaobljubil:

„Izredna prilika Vas je zbrala v tako obilnem številu kot predstavitelje občin ptujskega okraja in njegovega prebivalstva. Povabil sem Vas, da Vam poverim oficijelno vodstvo občinskih poslov s slovesno zaobljubo. Prvič nastopate kot zastopniki prebivalstva, ki vas je na podlagi novega volilnega reda izvolilo v občinsko starešinstvo.

Novi volilni red uveljavlja prvič načelo splošne in enake volilne pravice za volitve v občinska zastopstva. Z veliko bojaznijo so gledali nekateri na izid volitev po teh načelih, ki so našla v zadnjih letih dostop v vse moderno urejene države. Če je izid volitev ponekod spravil na površje ljudi, ki dosedaj v občinskem gospodarstvu niso imeli odločujoče besede, ne vidim v tem dejstvu samem še nobenega nevarnega presenečenja in vsak pameten, mirno misleč občan bo prišel do zaključka, da je le prav, ako se pritegnejo brezizjemno vsi sloji k sodelovanju v javnem življenju, torej tudi v občinski upravi; seveda pod pogojem, da imajo sposobnost in voljo posvetiti se javnim poslom z vso resnostjo in stvarnostjo. V obče se torej ni bati, da bodo vsled splošne in enake volilne pravice nastale spremembe v sestavi občinskih odborov povzročile kako nevarno preustrojitev gospodarstva v onih občinah, kjer se je do sedaj gospodarilo po gospodarskih načelih, kjer se je uradovalo pravično in delovalo z upoštevanjem socijalnih potreb ter ščitilo slabjšega pred močnejšim. V tem pogledu pa moramo priznati, da bo treba po nekod izboljšanja, kar splošnosti ne bo prinašalo škode, temveč le koristi, ker bo povzdignilo zadovoljstvo. Vsi oni pa, ki so prišli v občino s kakimi preobratnimi idejami ali pa ki imajo sposobnost le za kričanje in kritikovanje, se bodo prav skoro ugnali, ko bodo spoznali, kako velika je razlika med pozitivnim delom in samimi besedami. Tako se bo v teku časa izčistilo to, kar ni zrelo za javno delovanje in ostalo bo zdravo jedro, iz katerega se bo izcimil napredek in razmah v občinskem gospodarstvu.

Če vam spregovorim danes to besedo, storim to radi tega, ker vem, da so občinske volitve ponekod povzročile precej razburjenja in to se še danes ni poglelo. Volitve so se vršile v znamenju boja posameznih političnih strank. Ni bilo sicer potrebno, da se je prenesel politični boj tudi v občino, ker ima občinsko zastopstvo funkcije ali zgolj uradnega ali pa gospodarskega značaja. Če pa se je to zgodilo ob priliki volitev, ni to nobena nesreča, ampak znamenje, da se naš narod začne zanimati za javno življenje, da stremi po politični zrelosti. Politične stranke so hotele porabiti priliko, da preskusijo svojo moč. Ta preskušnja je z dovršenimi volitvami končana, sedaj pa pride delo! Tu bi vas prosil, da pozabite na vsa nasprotstva, ki so jih povzročile volitve in se združite vsi brezizjemno in brez ozira na pripadnost strank k složnemu

delovanju, da tako opravičite zaupanje, katero so vam izkazali vaši volilci. Imejte pred očmi dobrobit občanov, cele občine in ne pozabljajte na interese, katere varovati ste dolžni napram državi!

Katere naloge imajo občinska zastopstva? Še veljavni občinski red razlikuje posle lastnega in posle prenesenega delokroga in zopet med delokrogom občinskega starešinstva in delokrogom občinskega odbora.

V lastni delokrog občine spadajo vse one zadeve, glede katerih odločuje občina, vpoštevaje obstoječe zakone in predpise, samostojno po prosti odločitvi, ker se tičejo občinskih interesov v ožjem smislu. To so takozvane avtonomne zadeve občine, kakor uprava občinskega premoženja, skrb za neoviran in varen promet, vzdrževanje obč. cest in drugih naprav, zlasti tudi skrb za varnost v občini itd.

(Nadaljevanje sledi.)

„Jugoslovenska Matica“

Naša največja obrambna organizacija „Jugoslovenska Matica“ je imela v nedeljo, dne 29. maja svoj občni zbor, ki je bil številno obiskan od delegatov iz vse Slovenije in ki je ponovno utrdil ljubezen za brate tam preko.

Rodoljubi vseh strank so se ta dan sešli k skupnemu delu in velika ljubezen do naših najbednejših jih je združila v visokem cilju. Zato pa je bil tudi potek zbora sijajen in veličastna manifestacija naše narodne misli.

Občni zbor je otvoril predsednik „Jugoslovenske Matice“ g. dr. Vladimir Ravnihar. Prisrčno je pozdravil vse navzoče in se toplo zahvalil vsem, ki so pomagali „Jugoslovski Matici“ pri njenem požrtvovalnem in potrebnem delu. V daljšem in bleščečem govoru je nato pojasnil kulturne naloge Jugoslovenske Matice in njen pomen. Z viharim odobravanjem so vzprejeli zborovalci njegov lepi in srce povzdigujoči govor.

Tajniško poročilo je nato podal tajnik g. Mahkota. Jugoslovenska Matica šteje v Sloveniji 53 podružnic z nad 12000 člani. Dalje se pripravlja ustanovitev 28 novih podružnic, da bo skoraj vsa Slovenija organizirana v okrilju „Jugoslovenske Matice.“ Vse delo v Sloveniji vodi pokrajinski zbor, ki voli iz svoje srede pokrajinski odbor kot svoj izvršilen organ. Centrala se nahaja v Beogradu. V Zagrebu, Osjeku, Splitu, Sarajevu in Mostarju pa so glavne podružnice. Poleg podružnic, ki so stebel Matičnega delovanja, je znatno pomagalo Jugoslovski Matici učiteljstvo, ki je izvelo med ljudskošolsko mladino par nad vse uspešnih zbirk, tako ob veliki noči akcijo pirhov, ki je dala 125.000 K. Tajnik omenja nadalje ostalo delo „Jugoslovenske Matice“, ki je jasno pokazalo, da je „Jugoslovenska Matica“ mati neodrešenih. Iz blagajniškega poročila posnemamo, da je imela „Jugoslovenska Matica“ do 1. maja nad 1 milijon kron dohodkov, od katerih je plodonosno uporabila pol milijona kron. Z glasnim odobravanjem so sprejeli zborovalci obe pozitivni poročili.

Sledile so na to volitve pokrajinskega

odbora. Na predlog dvornega svetnika Regalyja je bil med viharim odobravanjem vsega zbora izvoljen za predsednika g. dr. Vladimir Ravnihar. V odbor pa: dvorni svetnik Regally (podpredsednik), odvetnik dr. Puc (podpredsednik), gospa dr. Tavčarjeva (podpredsednica), Karol Mahkota (tajnik), dr. Franc Vodopivec (blagajnik), dr. Fornazarič, dr. Debeljakova, inž. Kosmač, Jernej Kopač, dr. Lončar, akad. Ribarič, Černej Ljudevit (Celje), Mohorko in gđc. Poljančeva (Maribor), Skala Anton (Savinjska dolina), Vinko Šerona (Ptuj), Ivan Masten (Gorenjsko), Slatnar (Kamnik), ravnatelj Wester (Dolenjsko), dr. Kandare (Posavje), notar Tavzes (Notranjsko). Za namestnike pa so bili izvoljeni: Julče Novak in gđc. Stupica (Maribor), ravn. Vajda (Ptuj), Vinko Stopar (Savinjska dolina), dr. Dornik (Celje), Kolar (Gorenjsko), Čeh (Kamnik), Završnik (Dolenjsko), glavar Podboj (Posavje) in Gornik (Notranjsko.)

Pri slučajnostih se je razvila živahna debata, ki je ponovno manifestirala patriotizem zborovalcev.

„Jugoslovenska Matica“ je z občinim zborom opravičila vse v nje stavljene nade, opravičite sedaj tudi Vi nade, ki jih stavi v Vas „Jugoslovenska Matica.“

Pristopajte k njej, postanite njeni člani in njeni neumorni podporniki.

Vaša čast zahteva to, interes naroda hoče tako in beda zatiranih Vas roti h temu! Zato storite svojo dolžnost!

Gospodarstvo.

Kakršna setev, takšna žetev!

Množina poljskih pridelkov ni odvisna samo od kakovosti zemlje, lege, podnebja, pravočasnega in pravilnega obdelovanja, gnojenja in smotrenega kolobarjenja, ampak tudi v prvi vrsti od kakovosti semena. Le prvovrstno, za dotični kraj prikladno seme da lahko prvovrsten, obilen plod. To okolnost pa naši kmečki gospodarji še preveč prezirajo.

S smotrenim izborom semena bi se dali naši poljski pridelki, posebno pri vseh vrstah zrnja brez dvoma podvojiti.

V drugih pokrajinah imajo v ta namen posebne, pod strokovnim vodstvom stoječe semenogojске postaje, kojih zadača je izbirati in požlahnjevati semena domačih pridelkov in preskušati sposobnost in prikladnost semena tujih izvorov. Mi v Sloveniji še takih semenogojških postaj nimamo. Sicer je slišati, da se nameravajo ustanoviti tudi pri nas, vendar bo preteklo še nekaj časa, predno se bo njih delovanje splošno čutilo. Do teh dob pa naj velja našemu kmetu rek: „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal“, če hoče množino svojih poljskih pridelkov zvišati in to želi vendar vsak.

Bližamo se žetvi in tu naj prične samopomoč. Neposredno pred ali med žetvijo je izbrati najlepše, to je največje in najtežje klasje, katero je posušiti in izmencati. Res, prvovrstnega klasja je itak malo. Če se na ta način dobi semena do 3 kg, je dovolj. Tako dobljeno, odlično seme se poseje za se na primerno obdelan prostor.

Pri rži in koruzi je važno, da se poseje to izbrano seme na prostor, kjer daleč na okrog ni rži, oziroma koruze, sicer bi se te rastline oplodile od drugih manj vrednih rženih, oziroma koruznih biljk.

Prihodnja žetev te izbrane posetve nam da že kakih 40 kg zboljšane semena pri raznem žitu, pri koruzi pa še več. Neposredno pred žetvijo te posetve pa je vnovič izbirati na opisani način, eventualno še bolj strogo najlepše klasje, čigar zrnje se poseje zopet za se. Ta izbor, ki nam da spet kake 4 kg prvovrstnega semena, je že lažji in gre brže izpod rok, ker je na manjši ploskvi več lepega klasja. Ostale biljke je pa izpipati s koreninami vred in prebrati na ta način, da se izločijo vse rastline, ki imajo malo razrastkov in malo ter eventuelno prestreljeno

klasje. Ostanek pa se zmlati in porabi tudi za seme, seveda ločeno od onega, ki je bilo kot prvovrstno izbrano.

Kdor tako izbira leto za leto, doseže sigurno po par letih izborna seme in najmanj dvojni pridelek, seveda ako vpoštevata tudi druga temeljna načela naprednega pridelovanja.

Ta enostavni način semenogojstva, ki ga lahko izvrši vsak kmetovalec, pa ima tudi to prednost, da se po njemu dobi seme, ki je krajevnim, zemeljskim in podnebnim razmeram prikladno. Krajevnim razmeram prikladno seme se pa ne izvrže tako hitro, kakor od drugod vpeljano; da torej stanovitnejše pridelke.

Pri nas je opazovati nekak izbor semena kvečjemu pri koruzi, pa tudi tu je površen. Ker nima vsak koruzni klas enako število vrst zrnja, bi bili sčasoma pridelki pri koruzi mnogo večji, kakor so sedaj, če bi se izbirali za seme le oni najlepši klasi, ki imajo največ vrst zrnja in ob enem najtežje zrnje.

Opisani način semenskega izbora se je drugod že dobro obnesel, brezdvomno bi se obnesel tudi pri nas. Glavno je, da ne premišljamo predolgo, ampak da se ga poprimemo čimpreje; saj bo tudi pomagal omejevati draginjo. Vinarski inštruktor Zupanc.

Dopisi.

Koncert v mestnem gledališču. V soboto dne 25. t. m. ob pol 9. uri se vrši v tukajšnjem mestnem gledališču koncert, ki ga priredi Ptujsko pevsko društvo, kjer nastopita naša odlična umetnika domačina Slovenca, tenorist Josip Rijavec in Ciril Ličar, klavirski virtuozi, ki se vračata iz turnee. Priredila sta koncerte v Čehoslovaški, Belgiji in Angleski (Londonu), kjer sta žela krasne uspehe. Glasom došlih poročil sta za prihodnjo sezijo angažirana v Londonu.

Dramatično društvo v Ptuj naznanja, da se vrši njega občni zbor dne 2. julija 1921 ob 20. uri v spodnjih prostorih Narodnega doma. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Poročilo: tajnika, blagajnika, knjižničarja, gospodarja intendanta. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi Odbor.

Uradne ure poverjenistva za javna dela. Uradne ure bo imel poverjenik za javna dela, dipl. agr. A. Jamnik v pondeljek dne 4. julija v Mariboru. Sprejemal bo stranke na okrajnem glavarstvu od 9. do 13. ure.

Kmetijsko predavanje priredi dipl. agr. A. Jamnik v Mariboru v nedeljo dne 3. julija ob 9. uri dopoldne na vinarski šoli. Predaval bo o hranitvi rastlin ter o načinu in sredstvih, kako povzdigniti pridelovanje kmetijskih pridelkov. Kmetovalci gospodarji, mladeniči, dekleta in gospodinje udeležite se v obilnem številu tega poučnega predavanja!

Ptuj. Policija je prijela Iv. Vesenjaka iz Tibole pri Ormožu, ki je na ulici iztrgal gošpej nadgeometra Omerza ročno torbico, poprej pa že oropal in posilil neko posestnico iz okolice. Ropar pa ima na vesti še več zločinov. — Nadalje je policija aretirala nekega urarskega pomočnika zaradi posilstva 13letne deklice.

Vidovdanska prireditve. Šolska mladina tukajšnje gimnazije in dekliške meščanske šole uprizori v mestnem gledališču na predvečer pred Vidovim dnem igro s petjem „Materina pesem.“ Razen tega pojeta mešana zbor in ženski zbor nekaj pesni. Vstopnina bo približno polovica običajnih gledaliških cen. Ker je eventualni čisti dobiček namenjen dijaški kuhinji in dijaškemu podpornemu društvu, se preplačilu hvaležno sprejemajo.

Zahvala. Vodstvo Glasbene šole se zahvaljuje vsem, ki so pripomogli kaj h krasno uspehi veselici pri Bračiču, zlasti še gg. majorjema Djeloševiću in Kovačiču, kojih pijo-nirji so vrt tako lepo uredili in okrasili.

Prva letošnja žrtev na Dravi. V torek, 21. junija se je šel po kosilu vozit na Dravo tr-

govski učenec Viktor Mastnak. Ali zašel je pod dravskim mostom v vrtinec, kteremu ni bil kos. Čolniček se je prevrnil, dečka je požrl vrtinec, čolnič pa je sam splaval na površje. Naj bi bila prva letošnja žrtev na Dravi tudi zadnja! Z Dravo naj se ne igrajo ne plavači, ne veslači!

Izredne podpore. V nedeljo, 19. t. m. je bilo pri vseh župnijah oznanjeno, da naj prosijo za izredno podporo najrevnejši vojni invalidi, vdove in sirote. V oznanilu se glasi, da morajo tozadevne prošnje biti od občinskega in župnijskega urada potrjene, kajti ti najboljše vedo, ali je prosilec resnično izredne podpore potreben, ali ima lastno posestvo, premoženje ali ne. Sedaj pa prinašajo prošnje večinoma posestniki s 3, 5 in 10 orali zemlje, lastno hišo itd. Nekateri predstojniki pač ne gledajo na to, ali je prošnja pravična ali ne, jo kratkomalo potrdijo, samo da se reši stranke.

Jos. Kratil pride! Naznanjam tem potom cenj. občinstvu, da pride začetkom meseca julija t. l. tisti, ki ga je že prošli teden iskal hudič po vseh ptujskih ulicah, to je Jos. Kratil, vojni invalid Prage č. sl. rep. Revez je izgubil obe nogi na italijanski fronti, kljub temu je prvovrstni žongler in ekvilibrist (čarovnjak.) Več povejo njegovi lepaki. J. Senčar, preds. org. voj. inv. v Ptuj.

Pozor invalidi! Člani in članice organizacije vojni invalidov, vdov in sirot se tem potom še enkrat opozorijo, da dobijo jako dobre in zelo trpežne čevlje po znizani ceni. Oglasiti se je tozadevno pri gori navedeni organizaciji Ptuj, Ormož, Rogatec in Cvetkoveh pri Vel. Nedelji.

Ptujski Sokol opozarja, da se dobe legitimacije in znaki pri br. Dragotinu Zupančič, pa le proti osebno podpisanemu reverzu. Poslovne ure vsako soboto od pol 17. do 18. ure v društveni sobi v Narodnem domu.

Semenjsko poročilo. Dne 21. junija t. l. je bilo na sejem prignanih 135 konj in 489 govedi; cene so se gibale od 8—14 K kg žive teže. Prima voli 17 K kg žive teže. — Dne 22. junija t. l. je bilo na sejem prignanih 199 svinj; cene so se gibale od 22—27 K kg žive teže. Prasci 6—8 tednov stari 200—300 K komad.

Komisija za določevanje cen je v seji dne 22. junija 1921 z ozirom na padanje cen določila sledeče prodajne cene in sicer: Za goveje meso I. vrste za 1 kg 24 K, za goveje meso II. vrste za 1 kg 22 K, za telečje meso za 1 kg 18 K. Vsako prekoračenje tleh določenih cen so bode po tozadevnih predpisih kaznovalo.

Rogoznica. Veliko narodno slavnost priredita Narodna godba in Bralno društvo v Rogoznici na vrtovih Eranceta Bračiča. Sodelujejo ptujška pevška društva, Sokol posebno tudi z naraščajem, srečolov, šaljiva pošta, koriandoli. Iz Ptuja skupen odhod dne 10. julija ob 3. uri popoldne izpred okrajnega glavarstva z godbo na čelu. Prosimo, da se dame pridružijo po možnosti v narodnih nošah. Združena odbora Nar. godbe in Br. društva.

Sv. Lenart pri Veliki nedelji. Tukajšnje izobraževalno društvo priredi v nedeljo dne 3. julija t. l. na vrtu g. Ferdo Korparja v Osluševcih veselico. V sporedu je burka „Prepirljiva sosed“, srečolov, šaljiva pošta, licitacija in prosta zabava. Svira Ormoška godba pod vodstvom g. Serajnika. Udeležencem iz Maribora in Ptuja se stavi brezplačno na razpolago vozovi k vlaku, ki pride ob 10.45 uri na postajo v Moškanjcih, ako se potem dopisnice pri društvu pravočasno prijavijo. K obilni udeležbi vabi ODBOR.

V Inženjsko podoficirsko šolo v Zagrebu se bo tudi letos sprejelo do 150 gojencev iz civila in iz vojske. Stari smejo biti 17—21 let, imeti morajo primerno predizobrazbo in biti sposobni za vojake. Natančnejši pogoji se izvedo iz tozadevnega konkursa, ki je na vpogled pri občinah pa tudi pri upravnistvu našega lista.